

דגל מחנה אפרים

מתורתו של רבינו משה חיים אפרים מסדילקאב זי"ע

דגל הפרשה

מאמר עפ"י דברי רבינו בפרשה

הלימוד בספר הק' **"דגל מחנה אפרים"** הוא סגולה לבנים טובים
נבעל דמשק אליעזר בשם אביו האהבת ישראל בשם ה"ק מרז"ן
ובלשון קדשו: "לערמנן אין 'דגל' איז מסוגל צו גוטע קינדער".
(שיח זקנים ח"ה עמ' מב)

להצליח עם כל הקושי והעמל להנביט שורשים ולתת חיים אל
עולמות גבוהים וקדושים.

אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, וגם האדם שמתאמץ
בכל מאודו נופל נסדק ומלכלך את נשמתו, מה שנדרש מן האדם
הוא להבין שמכל דבר ומכל מצב אפשר להצמיח טוב, ומהמקום
הנמוך ביותר ניתן להעלות את הדבר השלם ביותר.

רבינו מאריך ומסביר שאם עשה האדם תשובה מאהבה על חטאיו

נעשים הזדונות כזכיות, ואם התעלה
מהמקום הנמוך שבו היה בשעת
העבירה ועשה תשובה, הגיע למדרגה
שלא היה עומד בה אם לא היה נופל
מקודם וכדבריו בהפטרות פרשתנו על
הפסוק 'שש אשיש בה' תגל נפשי
באלקי, כי הלבישני בגדי ישע מעיל
צדקה יעטני' [ישעיה סא, י], זה לשונו:
לבאר זה נראה על פי דאיתא בגמרא
[יומא פז]. **'כשעושה תשובה מאהבה**
זדונות נעשו לו כזכיות'. והמשל בזה
הוא כמו זרעים שזרעו בקרקע,
כשנרקבין אזי מוציא צמחין, וכן הענין
כאן בעושה תשובה מאהבה, והוא
'שש אשיש בה', פירוש שעושה
תשובה מאהבה, והוא 'אשיש', תגל
נפשי באלקי, שנעשה 'אלקי' שלי,
שהיא על ידי אהבה.

וזהו כוונת הפסוק 'שובה ישראל עד
ה' אלקיך' [הושע יד, ב], פירוש
שיעשה אלקי שלך, והוא על ידי
אהבה. וזהו הגמרא 'גדולה תשובה
שמגעת עד כסא הכבוד' [שם פז].
פירוש שהבעל תשובה בעצמו מגיע עד
בחינת כסא הכבוד, ונעשה מרכבה
לקודשא בריך הוא, ונעשה אלקיו.
וזהו 'במקום שבעלי תשובה עומדים
אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד'
[ברכות לד:], והוא פירוש הפסוק

'תמים תהיה עם ה' אלקיך' דברים יח, יג, היינו 'תמים תהיה',
כשתהיה עם ה' אלקיך, שהיא התשובה מאהבה, והוא 'תגל
נפשי באלקי'. ואמר 'כי הלבישני בגדי ישע', פירוש, דברים
שבגדת בהם נעשה מהם ישע, שנעשו לו כזכיות. 'ומעיל', דברים
שמעלת בהן, 'צדקה יעטני', מהם נעשה צדקה. ואם תאמר היאך
אפשר זה שמעבירות נעשה זכיות, על זה אמר 'כגנה זרועיה
תצמיח' [ישעיה סא, יא], שהיא על ידי הזריעה שנוקב בקרקע
היא מוציאה פירות, כן הדבר הזה, שעל ידי החטאים נעשין
כזכיות.

שטחים ריקים ועצומים משתרעים לכל מרחב העין, רגבי אדמה
וביניהם עשבים מעטים, גדרות מבדילים ומסמנים את גבולות
הקרקע, עתה נראים הם חסרי חשיבות, אך בעוד זמן קצר ימלא
יבול בשל ורענן את מקום החולות והאבנים, ואז יקבעו את שטחו
של כל אחד מבעלי השדות.

עם התקרב עת הזריעה מתמלאים השדות בפועלים רבים העמלים
להכין את הקרקע. האבנים והעשבים השוטים מסולקים,
ומחרשות כבדות חורצות שבילים
עמוקים באדמה מצד לצד, בהם יוכנסו
הזרעים ויצמיחו תנובה רבה.

בשקים גדולים מובאים הזרעים אל
השדה, שלמים טובים ונקיים אחר
שהופרדו משרידי מוץ ותבן שדבקו
בהם, וללא היסוס מושלכים הם אל
האדמה הבוצית והמלוכלכת, מתכסים
בעפר המכסה מהם את אור השמש.

הימים עוברים והזרעים מרקיבים,
רגירי העפר חודרים אותם, סוגרים
עליהם ביד אחת עם המים המחלחלים
את האדמה, הזרעים מנסים נלחמים
בכל כוחם מנסים לשמור על שלמותם,
אך איזה סיכוי יש לו לזרע הקטן מול
אויב כה חזק ועוצמתי.

עם חלוף הזמן נסדקת קליפתו של
הזרע, כולו שבור וחלש נדמה שעבר
חלף זמנו, סופו קרב ועוד מעט גם
החיות המעטה שעדיין מפכה בו
תיעלם, כעת עוברים כל מאמציו של
הזרע להתמקד בדבר אחד, הזרע
הבריא הרענן והיפה הוא כבר לא
יהיה, אך בכל כוחו ינסה לבנות
ולהשריש את עצמו בדרך חדשה שלא
היתה בו קודם.

ההצלחה מאירה את פניה לזרע כבר
בשלבים הראשונים, לא רק שהינו
מצליח לשמר את חיותו במצבו, אלא
מכה הוא שורשים, משתמש בכוחם של העפר ובמים שבאים עליו
ומשתמש בהם להתפתח ולהתגדל יותר ויותר.

העבודה הרבה לא היתה לשווא, וביום אחד צץ לו עלה ירוק קטן
מבעד לאדמה, מחובר לזרע הקטן שנמצא שם למטה והצליח
בכוחו ברצונו ובמעשיו לעלות ולהשפיע על העולם החי והאמיתי.
כך ממשיך הזרע לתת את הכח לכל הצומח למעלה, גודל עוד ועוד
ומצמיח זרעים נוספים שגם הם יוכלו ברבות הימים לעמוד חזקים
ואיתנים ולהמשיך להצמיח חיים לעולם.

בעולם הזה נשתלו נשמותינו בכוונה תחילה, חלק אלוה-ה ממעל
שירד למקום נמוך וחשוך כדי להצליח משם להתעלות ולהתגבר,

אמרת שקיבל רבינו מזקינו הבעל שם טוב

דגל שם טוב

שמעתי מאדוני אבי זקני זללה"ה, כמו אדם
שמביא נר למקום החושך, שהחושך הולך לגמרי
ואינו ניכר כלל, כך כשחוזר בתשובה, אף שהיה
מתחלה מקום חושך, כשמאיר אור התורה אז
החושך הולך לגמרי. וזהו 'קומי אורי כי בא
אורך' [ישעיה ס, א], אור נשמתך מהתורה, 'כי
הנה החושך יכסה ארץ, הם רשעי ארץ, 'ועליך
יזרח ה'', אור הקדוש ברוך הוא, 'וכבוד ה'', אין
כבוד אלא תורה [אבות פ"ו מ"ג], שהוא אור
התורה, עליך 'יראה', גימטריא שלש פעמים ע"ב
שהן תלת אבהן, אברהם - רמ"ח מצוות עשה,
יצחק - שס"ה לא תעשה, יעקב כלול מתרויהו
[זוהר הקדוש ח"ב רעו.], והוא 'ועליך יראה',
יחזור להתגלות ולהאיר לך.

וזהו 'אשרי העם יודעי' [תהילים פט, טז], לשון
יחוד, שחוזרים לייחד את עצמם להקדוש ברוך
הוא ולתורה, וזהו פירוש 'שופר', שהוא מלשון
'שפרו מעשיכם' [ויקרא רבה כט, ו], שהוא
תשובה לתקן מעשיכם, ו'שופר' היא גם כן לשון
'שפירות', אור התורה החוזר להאיר בנשמתן
כששבו, וזהו 'תרועה', 'תורה ע", ואז 'ה' באור
פניך יהלכון', שהוא אור התורה ואור הקדוש
ברוך הוא אור פני מלך חיים אמן [ראש השנה
ד"ה א"י אשרי העם].

הוא אור פני מלך חיים אמן [ראש השנה ד"ה א"י אשרי העם].

קרני השמש הראשונות בוקעות מן המזרח, מבשרות על בואו של היום החדש, טל הלילה עודנו תלוי באוויר הצח, רוח צינה קלה חולפת מצמררת לרגע, משתלבת בטבעיות באווירה הנעלה המרחפת באוויר, ההרגשה של המלך בשדה המצפה להכרתם של שוכני העולם.

מחלונות בית הכנסת בוקע קולו של חזן הסליחות המסלסל את פיוטי הבקשה והתחנונים, נהמת הקהל המתעלים בתפילה נשמעת כהד, בקול ענות עזה ובקול דממה דקה כל אחד בדרכו פותח את שערי לבבו, מכין את עצמו לקראת היום בו יעלה יראה וייראה במלכותו של מלך העולם.

ר' אברהם ור' מאיר סיימו זה עתה את הסליחות, כעת מנצלים הם את הזמן עד תפילת שחרית, בלימוד ודין בענייני הזמן על פי דרך החסידות. **ר' אברהם** פותח ואומר, זה היום תחילת מעשיך, בראש השנה ישנו התעוררות ממעל להתחדשות העולם, להפוך את כל מה שהיה ולהתחיל דף חדש בהמלכה של הקדוש ברוך הוא עלינו, והאדם צריך לנצל את התעוררות החסדים והטוב להגביר על הרוע בעולם ולהוציא מרע טוב, וכפי שרבינו כותב בדבריו בפרשת כי תצא [ד"ה כי תבנה] אלו דבריו: **"יש לומר על דרך רמז על יום המשפט שהוא ראש השנה, דהנה ידוע כי זה היום תחילת מעשיו יתברך שמו, ובכל ראש השנה נתחדש העולם ושבים כל הדברים למקורם, ועיצומו של יום מעורר זה בכל ראש השנה. וזה יש לומר שמרמז כאן, 'כי תבנה בית חדש' [דברים כב, יח], היינו בראש השנה כשמגיע העת להתעורר שיבנה העולם בנין חדש כנ"ל, אז תראה 'ועשית מעקה', גימטריא רי"ו, מספר 'גבורה' עם הכולל, 'גגך' מספר כ"ו, שם 'הוי"ה' ברוך הוא שורש החסדים והרחמים, והיינו שתראה לשתף גבורה וחסד להמתיק הגבורה ולהפך מידת הדין למידת הרחמים"**.

ר' מאיר מגיב, הדרך להדבק בטוב ולהפוך את הרע לטוב מתחילה בתוכנו, בכל תכונה ובכל דבר שקיים בנו ישנו חלק טוב וחלק רע, ביכולתנו לבחור להוציא את הרע שבדבר להגביר אותו ולמצוא בו את ביטוי התכונה, ואפשר לנצל את טובו של הקדוש ברוך הוא שבו ולהגדיל אותו עד שהרוע יעלם כולו.

כל מעשה כוונה ומחשבה בעולמנו משפיעים על העולמות העליונים, ובהגבירנו הטוב בעולם הזה יתחזק הטוב גם בעולמות הנעלים, והצירופים המשפיעים לעולם ייהפכו להשפיע עלינו טובה וברכה. רבינו מאריך להסביר בדברים אלו בדברי תורתו בפרשת שופטים [ד"ה כי יפלא]: **"ענין ראש השנה יום הדין והמשפט, שאז שופטים כל באי עולם ובאים מליצים לזכות ומקטרגים לחובה רחמנא ליצלן, ועל ידי מה מבטלין כל המקטרגים וכל הדינים לאכללא דין ברחמים, על ידי תקיעות שופר. וזהו שמרמז בפסוק [דברים יז, ח] 'כי יפלא', ותרגומו 'ארי יתכסי', פירוש כשיהיה ראש השנה יום הכסא, כמאמרם ז"ל ראש השנה ח. איזהו חג שהחודש [הירח] מתכסה בו הוא אומר זה ראש השנה, ואז 'משפט לאלקי יעקב' [תהילים פא, ה], וזהו 'ממך דבר למשפט', 'ממך', היינו מכל מעשה ידך ומחשבותיך ודיבורך, הכל עולה אז למשפט, 'בין דם לדם', היינו בין שני בחינות דם, כי יש בחינת 'דם' בלא אל"ף, ויש 'דם' עם א' שהוא אלופו של עולם ונעשה 'אדם'. והיינו זה ששופטים ודנים ביום הקדוש הנ"ל, על פרטי אדם אחד, ועל כללות ישראל, ועל כללות העולם, אם יהיה דם חס ושלוש, או בחינת דם השני שהוא עם א', ויעשה אדם שהוא מספר מ"ה שהוא רחמים. 'בין דין לדין', כי יש שני בחינות 'דין', יש 'דין' בלא א' רחמנא ליצלן, ויש 'דין' עם א' שהיא אדני",**

ואז נמתק דין באל"ף כידוע, והיינו אם יהיה כך או כך. 'בין נגע לנגע', היינו שיש בחינת 'נגע', ויש שנעשה מן אותיות 'נגע' צירוף 'ענג', ואף שהוא גם כן אותיות נגע, הכל היא לפי צירוף האותיות כידוע. ועל הכל דנים כך למעלה איזה מהצירופים יוצא על העולם, וזהו 'דברי ריבות בשעריך', היינו אלו מימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה. אז העצה 'וקמת ועלית אל המקום', שתראה להיות לך קימה ועליה אל הקדוש ברוך הוא הנקרא מקום, על שם מקומו של עולם. 'ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט', זהו מרמז על ידי תקיעות שופר, תקיעה שברים תקיעה, כי ידוע תקיעה היא אברהם בחינת חסד. וזהו 'אל הכהנים' שהם מסטרא דחסד דא תקיעה, 'ואל הלויים' שהם בחינת גבורה דא שברים, 'ואל השופט' שהוא בחינת עמודא דאמצעיתא, כאמור [תיקוני זוהר בהקדמה יז:]: **"משפט עמודא דאמצעיתא ודא תרועה, ועל ידי בחינת שלושה עניינים אלו הרבה פעמים, כפי כוונת התקיעות כמה תקיעות וכמה שברים וכו', ובה תבטלו כל המסטינים וכל המקטרגים שכולם ימליצו זכות על ישראל"**.

ר' אברהם מוסיף, כשהאדם מתחבר אל האמת הטובה שבו ושבעולם הוא מתעלה ונהיה רוחני יותר, שהרי כל הטוב והאמת בעולם מקורו בקדוש ברוך הוא, וכשדבק במידות הטובות ובמידת האמת מתמלאת נשמתו באור, ועל ידי זה זוכה להיכתב ולהיחתם בספרם של צדיקים, בחותמו של הקדוש ברוך הוא אמת, וכפי שרבינו כותב בדרוש לשבת שובה [ד"ה א"י בקיצור] כה דבריו: **"הצדיק והעובד ה' נקרא בשם חותם, כי חותם של הקדוש ברוך הוא, הוא אמת, והעובד את ה' הוא דבוק בקדוש ברוך הוא ובתורה הנקרא תורת אמת, וכשהעולם מדבקים עצמם אל הצדיק נקראים 'חמר חותם', פירוש כי הוא נקרא בשם אור הנשמה המחיה את רמ"ח אברים, ולכן הם נקראים 'חמר חותם', לשון רמ"ח אבריו של החותם הוא הצדיק אור פנימי אליהם ואור מקיף בסוד הנשמה, וזהו 'תתהפך כחמר חותם ויתיצבו כמו לבוש' [איוב לח, יד], כי הם מלבושים להחותם. וכן הצדיקים להקדוש ברוך הוא הם ממש חמר חותם אליו, כי הם מלבושים, וזהו 'לבשי בגדי תפארתך עמי' [ישעיה נב, א], וזהו שרמז בתיקונים [סז:]: 'שימני כחותם' [שיר השירים ח, ו], דא חותם אמת ובה חתמני לחיים. פירוש, הצדיקים מבקשים להדבק להקדוש ברוך הוא שהוא אמת, ובתורתו תורת אמת, והוא חיים ותורתו חיים, ונעשים אליו חמר, פירוש, כלי אל האמת ואל החיים. וכן כשהעולם מדבקים עצמם אליהם אז הם מתהפכים מחמר אל חותם, והעולם נעשים חמר והם חותם אמת, ונחתמים כל העולם על ידם לחיים, לפי שהם מדבקים אליהם, שאיתם בריתו החיים והשלום והאמת. וזהו שאיתא בש"ס [ראש השנה טז:]: 'שלשה ספרים נפתחים בראש השנה וכו', צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים', פירוש כשהצדיקים עומדים לבקש ולהתפלל להקדוש ברוך הוא, כל מגמותיהם לקרב אליו להיות שורה בתוכם ונעשה חמר לחותם לאמת, וחיים לאלתר. ורשעים להיפך, פירוש שאינם עושים עצמן כלי לא אל הקדוש ברוך הוא ולא אל הצדיקים, והחותם אין לו על מה שיחותם את עצמו, שהם אינם מתיצבים כמו לבוש שאינם רוצים בזה, לכן נחתמין לאלתר למיתה שהוא היפך חיים, ונחתמים בחותם אשר לעומת החיים אשר עשו עצמן לבוש וחמר אליו, ובינונים תלויים ועומדים עד יום הכפורים"**.

ר' מאיר מסכם את הדברים, ראש השנה הינו עת רצון לחידוש הבריאה הכללית והפרטית, כל אדם יכול לנצל את התעוררות להתחיל פרק חדש. לבחור להתמקד בטוב ולנצל את הרוע, ולהשפיע בכך השפעות טובות ממעל. להתחבר אל האמת והטוב ולהדבק בקדוש ברוך הוא, ולזכות להיחתם לטובה לחיים ולשלום.